

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Vilniaus universiteto
VERTIMO STUDIJŲ PROGRAMOS
(62604H102, 621U60001)
VERTINIMO IŠVADOS

EVALUATION REPORT
OF *TRANSLATION* (62604H102, 621U60001)
STUDY PROGRAMME
at Vilnius University

Grupės vadovė:
Team Leader: doc. dr. Jurgita Mikelionienė

Grupės nariai:
Team members: Raminta Mikalauskaitė
doc. dr. Laimutė Servaitė

Išvados parengtos lietuvių kalba
Report language – Lithuanian

Vilnius
2012

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	<i>Vertimas</i>
Valstybinis kodas	62604H102, 621U60001
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis	U600 vertimas
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Antroji
Studijų forma (trukmė metais)	dieninė (2), nuo 2009 m. nuolatinė (2)
Studijų programos apimtis kreditais	120
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Vertimo magistras
Studijų programos įregistravimo data	1997-09-01

INFORMATION ON ASSESSED STUDY PROGRAMME

Name of the study programme	<i>Translation</i>
State code	62604H102, 621U60001
Study area	Humanities
Study field	U600 Translation Studies
Kind of the study programme	University studies
Level of studies	Second
Study mode (length in years)	Full-time (2)
Scope of the study programme in credits	120
Degree and (or) professional qualifications awarded	Master of Translation
Date of registration of the study programme	1997-09-01

© Studijų kokybės vertinimo centras
The Centre for Quality Assessment in Higher Education

TURINYS

TURINYS	3
I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
1. Programos tikslai ir studijų rezultatai	4
2. Programos sandara	5
3. Personalias	7
4. Materialieji ištekliai	9
5. Studijų eiga ir jos vertinimas	10
6. Programos vadyba	13
III. REKOMENDACIJOS	15
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	16

I. IŽANGA

Antrosios pakopos Vertimo studijų programa nuo 1997 m. Vykdoma VU Filologijos fakulteto Vertimo studijų katedroje – viename iš 14 fakulteto akademinių padalinių. Fakulteto administracinė struktūra tradicinė ir tinkama: dekanas – prodekanai – katedros vedėjai. Aukščiausias valdymo organas – fakulteto taryba. Paskutinį kartą programa vertinta 2003 m. ir akredituota be sąlygų, konstatuojant, kad ji atitinka Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto kryptis ir paskirtį bei papildo pirmosios pakopos universitetinėse studijose įgytas žinias, formuoja vertėjo darbui reikalingus įgūdžius. Tiek programų tikslai, tiek uždaviniai visiškai atitinka Lietuvos plėtros perspektyvą bei rinkos poreikius. Nuo 2011 m. šios programos vertimo raštu specializacija tapo Europos vertimo magistro programų tinklo nare (4 metų laikotarpiui). Savianalizės suvestinę rengė 7 žmonių grupė, vadovaujama katedros vedėjos doc. N. Maskaliūnienės. Kiekvienam nariui paskirstyta užduotis, patvirtintas suvestinės rengimo grafikas.

Savianalizės suvestinės apimtis – 41 puslapis ir 271 puslapis skirtas priedams.

Pirmuoju vertinimo etapu išanalizuota programos savianalizės suvestinė, parengtos pirminio vertinimo išvados.

Antruoju etapu vyko ekspertų grupės vizitas į VU Filologijos fakulteto Vertimo studijų katedrą.

Trečiuoju etapu parengtas išorinio išsamiojo vertinimo baigiamųjų išvadų projektas, su juo supažindinti vertinamosios programos savianalizės suvestinės rengėjai, parengtos galutinės vertinimo išvados.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Vertimo magistrantūros studijų programos tikslas – „išugdyti aukštos kvalifikacijos vertėjus iš dviejų užsienio kalbų į lietuvių kalbą ir iš lietuvių kalbos į vieną užsienio kalbą žodžiu arba raštu (pagal programos specializaciją), taikant pažangiausias mokymo(si) metodus ir naujausias technologijas, siejant teorines vertimo studijų žinias su praktiniais reikalavimais, kuriuose kelia šiuolaikinė vertimo rinka“. Tikslo siekiama ugdant bendrąsias – metakognityviąją (gebėti dirbti ir mokytis savarankiškai), sistemine (taikyti įgytas žinias praktikoje, analitiškai ir kritiškai mąstyti) ir tarpkultūrinę bei dalykines – kalbų mokėjimo, vertimo raštu ar žodžiu, vertimo paslaugos, vertimo technologijų naudotojo ir vertimo tyrėjo kompetencijas. Visos

kompetencijos turi aiškias sąsajas su studijų programos siekiniais. Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai viešai skelbiami Vertimo studijų katedros interneto svetainėje.

Kvalifikuotų vertėjų poreikis visada buvo didelis, ypač jis išaugo Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ir nuolat didėja: nuo 2013 m. Lietuva pirmininkaus ES. Be to, daugėja įvairios informacinės literatūros, intensyvėja kultūros mainai – verčiama daugiau grožinės literatūros. Taigi programa tenkina visuomenės ir darbo rinkos poreikius.

Programos tikslas orientuotas į praktinę veiklą. Nors deklaruojama, kad bus teorinės žinios siejamos su praktiniais reikalavimais, nei vienas siekinys neįvardytas kaip „turėti vertimo, terminologijos, leksikografijos ar kt. teorinių žinių“. Taigi programos tikslas, siekiniai ir turinys ne visada koreliuoja tarpusavyje. Nors yra keli moduliai su teorinėmis paskaitomis, tačiau nenumatyta vertimo, terminologijos, leksikografijos ir kt. modulių suteikiamų žinių įgijimo kompetencija, neįvardyta, kad studentas, baigęs studijas „žino, išmano, suvokia vertimo teorijos istoriją, kryptis,.....“ Tai galėtų būti ir „vertimo tyrėjo kompetencija“, tačiau tada reikia pakoreguoti numatomus studijų siekinius.

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai

Programa atitinka šalies poreikius, tiesa, daugiau orientuojamasi į ES institucijas, o ne į Lietuvos rinką, kuriai taip pat trūksta kvalifikuotų vertėjų.

Trūkumai

Nepakankamai aiškiai atskleistas studijų programos ir studijų dalykų rezultatų sąryšis (pvz., per ryšių matricą).

2. Programos sandara

Programa remiasi galiojančiais teisės aktais, taip pat atsižvelgta į daugumą Europos Komisijos Vertimo raštu ir žodžių generalinio direktorato dokumentų bei rekomendacijų.

Studijų trukmė yra dveji metai ir jas sudaro 120 kreditų (pagal LR ŠMM įsakymą studijų apimtis turi būti ne mažesnė nei 90 kreditų ir nedidesnė nei 120), kiekviename semestre po 30 kreditų. Rengėjai 28, 37 savianalizės skyriuose konstatuoja, kad vienoje U600 studijų krypties – Vertimas – programoje vykdo dvi atskirų tos krypties šakų – U610 Vertimas raštu ir U620 Vertimas žodžiu specializacijas, motyvuodami, kad atskiras programas rengti būtų netikslinga.

Studijų dalykai ir moduliai išdėstyti nuosekliai: pirmajame semestre verčiami lengvesnių temų tekstai, o vėliau sudėtingėja, vertimo žodžiu mokoma pradedant nuosekliuotu, pereinant į sinchroninį vertimą. Bet tai programos „tinklelyje“ sunku išvelgti, nes dalykų ir modulių pavadinimai kartojasi. Skiriami privalomieji ir laisvai pasirenkami dalykai. Būsiami vertėjai raštu verčia A-B, B-A, C-A kombinacijomis, o vertėjai žodžiu verčia sinchroniniu ir nuosekliuotu vertimo būdu A-B, B-A, C-A kombinacijomis.

Nors savianalizės rengėjai pateikdami suvestinę jau žinojo, kad rudenį pradeda analogišką pirmosios pakopos programą, tačiau savo suvestinėje neaptaria šių abiejų programų dermės, tęstinumo ar kt. aspektų, įrodančių, kad antrosios pakopos studijų turinys tikrai bus aukštesnio lygio ir nedubliuos pirmosios pakopos studijų modulių ir siekinių.

Magistro baigiamųjų darbų tematika apima meninių, administracinių tekstų vertimo problemas, bendruosius vertimo aspektus, gretinamuosius tyrimus. Darbai įvairios kokybės, kai kurie neatitinka netgi elementarių metodinių nurodymų (pvz., klaidingas citavimas), per trumpos išvados, mažokai literatūros šaltinių kaip antrosios pakopos studijų darbui, tačiau vertinimai atitinka kokybę. Abejonių kėlė baigiamieji darbai – terminų žodynėliai, tačiau šia tematika magistro darbai jau neberašomi. Programos vykdytojai magistrantūros aprašo 7.3 punktą „Ne mažiau kaip 30 studijų kreditų skiriama baigiamojo darbo rengimui ir gynimui“ interpretuoja kaip galimybę paskutiniame semestre baigiamajam darbui skirti ir ginti tik 21 kreditą, o 1–3 semestruose įtraukti 3 modulius po 3 kreditus vienodu pavadinimu „Mokslo tiriamasis darbas“ ir vertinti juos ne pažymiu, o įskaita.

Dalykų (modulių) turinys ir metodai leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus. Minėtinas perdėtas dėmesys vertimui iš gimtosios į užsienio kalbas. Vertėjo kvalifikacijos dokumentuose akcentuojama, kad mokytis reikia versti į, o ne iš gimtosios kalbos, arba bent jau ne vienoda apimtimi.

Atsižvelgta į ankstesnio vertinimo rekomendacijas, įvedant terminologijos ir terminografijos kursą, nes terminų atitikmenų parinkimas ir mokėjimas jų ieškoti tinkamuose šaltiniuose yra viena iš svarbiausių vertėjo savybių. Dėstomi keli specializuoto turinio moduliai. Taikomi įvairūs studijų metodai.

Kadangi savianalizės rengėjai nepateikė aiškios studijų programos ir dalykų rezultatų, dalyko rezultatų ir temų sąsajos (matricos) (pagal metodikos 97.3 punktą), apie programos sudarymo logiką spręsti sunkoka. Intensyvių dviejų metų studijų pakanka geriems specialistams paruošti. Programos turinys didžiąja dalimi atitinka naujausius vertimo mokslo ir technologijų pasiekimus, tačiau vertimo teorijos ir istorijos kurse per mažai dėmesio skiriama naujausioms vertimo mokykloms, kryptims, tai yra tikrajam vertimo mokslui, o ne jo priešaušriui (tai iš esmės tiktų bakalauro studijoms), literatūra galėtų būti naujesnė ir solidesnė. Atsižvelgiant į absolventų

pastabas, į šito dalyko turinį būtų pravartu praplėsti ir vertimo protokolo reikalavimais, ypač reikalingais vertėjams žodžiu.

Savianalizės autoriai patys pripažįsta, jog per mažas dėmesys buvo skiriamas naujausioms vertimo technologijoms, tačiau dabartinis bendradarbiavimas su *Trados* vertimo įrankio atstovais Lietuvoje „Synergium“ šią silpnybę sumažino.

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai:

Programos autoriai stengiasi kurti įvairiapusę ir lanksčią vertimo studijų programą, maksimaliai tenkinančią individualius studentų poreikius; rengiami vertėjai raštu ir žodžiu;

Trūkumai:

Programos sandara gana paini (ne tik dvi specializacijos, bet dar ir jų viduje ne po vieną variantą); kiekviename semestre kartojasi dalykai tuo pačiu pavadinimu, kartojasi tie patys moduliai ir privalomųjų, ir pasirenkamųjų dalykų sąrašė. Kiekvieno semestro metu studijuojama po 6-8 dalykus.

3. Personalas

Vertimo katedroje, kuriojančioje vertinamą studijų programą, septyni pedagogai iš vienuolikos (62%) turi mokslo laipsnį; to pakaktų taikomajai magistro studijų programai. Tačiau pačioje programoje dirba daugiau pedagogų: kitų katedrų dėstytojų ir praktikų. Programoje dirba tik 2 profesoriai (vienas iš jų dirba VU KHF), tai nesudaro 20 proc. krypties dalykų apimtį. Kadangi kasmet tiek dėstytojų skaičius, tiek asmenys keičiasi, sunku tiksliai įvardinti (ne)atitikimą, tačiau aišku, kad mokslininkų dalyvavimas programoje yra probleminė sritis. Katedra tai supranta ir skatina jaunuosius kolegas vykdyti mokslinius tyrimus: šiuo metu katedroje yra 2 doktorantės, dar 2 disertacijos rengiamos gynimui eksternu; pavasarį daktaro disertaciją gins lektorius M. Paura.

Vertimo modulius dėsto praktinę veiklos patirtį turintis personalas.

Dėstytojams sudaromos sąlygos vykti į stažuotes. Kvalifikaciją dėstytojai kelia ir tarptautinėse, ir šalies konferencijose, seminaruose (dalyvauta 37 konferencijose ir seminaruose Lietuvoje ir užsienyje). Kvalifikacija keliama naudojant projektines ir fondų lėšas. Kvalifikacijai kelti ir studijų kokybei gerinti skirti trys iš katedros vykdomų projektų: Aukštos kvalifikacijos vertėjų rengimo kokybės gerinimas ir plėtra 2010–2013 m., Profesionalių vertėjų rengimo

daugiakalbėje Europoje optimizavimas (OPTIMALE) 2010–2013 m. ir Internetiniai vertėjų žodžių rengimo ištekliai (ORCIT), 2011–2013. Projekto tikslas – parengti medžiagą studentams, kad jie galėtų kai kurių dalykų mokytis savarankiškai, pasinaudodami gairėmis internete.

Pateiktas dėstytojų sąrašas daugiau nei pakankamas, tačiau savianalizės rengėjai neįvertino programos dėstytojų skaičiaus ir studijuojančių studentų skaičiaus santykio (pagal metodikos 99.4 punktą), nenurodė ir neišnagrinėjo dėstytojų darbo krūvio analizuojamoje ir kitose programose, mokslinei ar kitai profesinei veiklai skiriamo laiko (pagal metodikos 100.7 punktą).

Analizuojamu laikotarpiu dėstytojų kaita nedidelė, tačiau ta, kuri vyksta – logiška ir vertintina teigiamai: dėstytojai išeina iš darbo dėl pensinio amžiaus, juos pakeičia disertacijas apgynę lektoriai. Neaišku, ar pasibaigus projekto lėšoms, ir toliau studentai turės galimybės mokytis užsienio kalbų.

VU Filologijos fakultetas aktyviai dalyvauja mokslinėje veikloje, vykdo taikomuosius tyrimus. Vertimo studijų katedra taip pat organizavo 2 dideles tarptautinės konferencijos, skirtos vertimo problemoms, leidžia recenzuojamą mokslinį žurnalą „Vertimo studijos“.

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai:

Katedroje dirba ir didelį pedagoginio darbo stažą ir praktinę vertimo patirtį turintys, ir jauni dėstytojai (katedros narių amžiaus vidurkis – apie 30 metų). Visi dėstytojai turi ilgesnį ar trumpesnį vertimo raštu ar žodžiu stažą, specializuojasi atskirose vertimo srityse (pvz., doc. N. Maskaliūnienė – finansų, doc. L. Pažūsis – teisės); tokia specializacija labai efektyvi konsultuojant studentus, vadovaujant magistro baigiamiesiems darbams; Studentams paskaitas skaito daug ES institucijų darbuotojų, įvairių užsienio aukštųjų mokyklų dėstytojų.

Trūkumai:

Katedros pedagogai dėl didelių darbo krūvių ir/ar užimtumo vertimo rinkoje negali skirti pakankamai dėmesio kryptingai mokslo tiriamajai veiklai. Trumpalaikės vienos ar kelių dienų įvairaus pobūdžio ir įvairių tematikų stažuotės vargu ar veiksmingai prisideda prie pedagogo kryptingos mokslinės tiriamosios veiklos ir kompetencijos augimo konkrečioje tyrimo srityje; Išanalizavus dėstytojų CV, taip pat išklausius juos per ekspertų vizitą, galima daryti išvadą, kad ne visi pedagogai yra pakankamai motyvuoti kelti savo kaip mokslininkų kvalifikaciją: dalis dėstytojų neturi jokių mokslinių publikacijų, pranešimų, nors mokslinės veiklos kryptys visų nurodytos; nemaža dalis publikacijų nėra susijusios nei su vertimo problematika, nei su dėstomu dalyku.

4. Materialieji ištekliai

Situacija visiškai tenkina programos poreikius: Iš ES struktūrinės paramos Lietuvai 2007-2013 m. ir valstybės biudžeto lėšų rekonstruotos ir suremontuotos fakulteto patalpos, jų pakanka (anot savianalizės autorių, auditorijų stygius panaikinamas magistrantų paskaitas skaitant po pietų). Teorinės paskaitos vyksta auditorijoje, pritaikytoje ir nuotolinėms konferencijoms rengti. Įrengta mokomųjų konferencijų salė ir sinchroninio vertimo auditorija (5 kabinos), kuriose instaliuota aukščiausios kokybės standartus atitinkanti garso, vaizdo ir vertimo įranga. Įrengta dvidešimties kompiuterizuotų vietų auditorija rengti vertėjams raštu su instaliuotomis kompiuterizuotam vertimui skirtomis programomis (Trados SDL, kt.). Naudojami LCD ekranai, nešiojamas projektorius, DVD grotuvas, pritrūkus kompiuterių, studentai gali naudotis savais, tam sudarytos visos reikiamos sąlygos (pvz., interneto prieiga).

Per 5 metus įgyta per 300 knygų. Sanduose studentams rekomenduojama gausi literatūra išleista nuo 1983 iki 2012 metų; vyrauja 2005–2009 laikotarpio knygos (atkreiptinas dėmesys, kad ne visada šiais ištekliais studentai raginami naudotis, kadangi net ir esminiame teoriniame programos modulyje Vertimo teorija ir istorija beveik prie kiekvienos temos siūloma remtis dar 1990 m. išleista O. Armalytės ir L. Pažūžio metodine priemone, o ne priminiaus teoriniais šaltiniais, pvz., Newmarko, Fiodorovo ar kt. teoretikų darbais).

Studentai bei dėstytojai gali naudotis visomis VU sistemos prenumeruojamomis bazėmis, katedra taip pat yra sukaupusi reikalingą kiekį metodinės medžiagos, kuria studentai gali laisvai naudotis, skaityti katedroje ar kopijuotis. Katedra viešai savo internetinėje svetainėje publikuoja prieinamų žodynų, žurnalų, tekstų nuorodas, čia taip pat galima rasti 2009 m. atnaujintus metodinius baigiamųjų darbų reikalavimus. Metodiniai ištekliai yra tinkami, pakankami ir prieinami

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai:

Naujai suremontuotos modernios auditorijos vertėjams žodžiu ir raštu rengti, jos aprūpintos aukščiausios kokybės technine įranga.

Katedroje sukaupti gausūs metodiniai ištekliai, reguliariai papildomi naujausia literatūra.

Trūkumai:

Studijų programos sandai nepakankamai išnaudojami studentų supažindinti su naujausia vertimo srities literatūra, vertingiausios literatūros populiarinimui.

5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Priėmimo į studijas reikalavimai yra pagrįsti VU priėmimo į studijų programas taisyklėmis, studijos vykdomos tik nuolatine forma, kiekvienais metais priimama po 24 pirmakursius; logiška, kad sudaromos sąlygos tapti profesionaliais vertėjais ne tik filologams, bet ir įvairių kitų programų bakalaurams. Visi, net ir baigę filologijos bakalauro studijų programas ir turintys diplomuose aukštus užsienio kalbų įvertinimus, turi laikyti stojamąjį egzaminą, kurį sudaro 2 rašiniai ir 2 testai. Prasidėjus mokslo metams studentas gali rinktis iš dviejų specializacijų: vertimas raštu ir vertimas žodžiu. Jeigu studentas nori būti vertimo žodžiu specialistu, jis turi surinkti atitinkamą balą per specialiai rengiamus pokalbius ir kitus atrankos etapus.

Studijų proceso organizavimas gana sudėtingas, tačiau užtikrina studijų rezultatų pasiekimą. Per didelis dalykų skaičius (jų sujungimas į vieną modulį esmės nekeičia) – po 6-8 kiekviename semestre neprisideda prie studijų eigos optimizavimo. Tačiau pastebėtina, kad nors „Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo“ 18 punkto, kuriame teigiama, kad „kiekvieną semestrą gali būti studijuojami ne daugiau kaip 5 dalykai“ laikomasi tik iš dalies, patys studentai per dideliu dalykų skaičiumi ir auditoriniu užimtumu nesiskundžia, nors ir pripažįsta, kad savarankiškam tiriamajam darbui neužtenka pakankamai laiko.

Per 1–3 semestrą studentui leidžiama rinktis net 18 kreditų dalykų, tačiau neaišku, kaip realiai tai įgyvendinama. Tarp pasirenkamųjų dalykų yra alternatyviosios vertimo metodikos kursai, užsienio kalbos, leksikografijos ir kt. Ekspertų nuomone, laisvai pasirenkamiems dalykams skirtų kreditų skaičių būtų galima sumažinti, be to, vertėtų kai kuriuos dalykus perkelti iš pasirenkamųjų dalykų į pagrindinius, pvz., patys studentai, dėstytojai, netgi darbdaviai ir absolventai pareiškė, jog mažai kreipiama dėmesio lietuvių kalbos kultūrai ir tenka studentus jos mokyti iš pradžių. Logiškai mąstant, magistro studijų pakopoje studentai jau turi gerai išmanyti gimtosios kalbos normas, tačiau taip nėra, gerų lietuvių kalbos žinių turėjimo neužtikrina ir sudėtinga stojamųjų egzaminų sistema.

Tvarkaraščiai skelbiami įpusėjus einamajam semestru, tad studentai gali iš anksto rinktis pasirenkamuosius ir laisvuosius dalykus, derindami prie savo darbo tvarkaraščio.

Magistro studijas renkasi motyvuoti asmenys, tačiau ne visi sėkmingai baigia studijas, 2011–2012 m. m. „nubyrėjimas“ –18 procentų, per visą savianalizės laikotarpį 6,8 proc.

Savianalizėje neišanalizuotas paskaitoms, praktiniams užsiėmimams, savarankiškam darbui skiriamo laiko santykis (pagal metodikos 106.5 punktą), todėl sunku spręsti apie tokio paskirstymo tikslingumą ir tinkamumą studijų rezultatams pasiekti.

Studentai skatinami dalyvauti mokslo ir taikomojoje mokslo veikloje: magistro baigiamojo darbo pagrindu kartu su darbo vadovais parengti straipsniai skelbiami katedros

leidžiamame mokslo žurnale, jie padeda pildyti internete viešai prieinamą katedros terminų banką, specializuotus žodynėlius. Vis dėlto tiriamoji veikla vertinamoje programoje yra bene didžiausia problema ir studentų nubyrėjimo priežastis. Studijuoja dirbantys studentai, jiems sunkoka derinti mokslą ir studijas, juo labiau aktyviai dalyvauti mokslo, meno ir taikomojoje mokslo veikloje (išskyrus tuos atveju, kai ši veikla telpa į studijų programos rėmus). Kaip teigiama suvestinės 6.2.2 skyriaus 91 punkte, dėl to dažniausiai kaltas pats studentas, nes nemoka tinkamai pasiskirstyti laiko mokslui, todėl ir nespėja laiku parašyti magistro darbo. Katedroje baigiamiesiems darbams vadovauja per mažai mokslininkų, dėl per didelio krūvio, vadovavimas tampa ne visada kokybiškas.

VU sudaro sąlygas studentams vykti į daugelio šalių universitetus pagal ERASMUS mainų programą, tačiau Vertimo studijų studentai retai pasinaudoja šia galimybe, nes studijų specifika (t. y. vertimas į gimtąją / iš gimtosios kalbos) apriboja studentų galimybes, nes užsienių universitetų vertimo kombinacijose nėra lietuvių kalbos. Be to, tam trukdo ir tai, kad dauguma studentų jau dirba, kai kurie turi šeimas. Suvestinėje nepateiktas išvykusių ir atvykusių studentų skaičius (pagal metodikos 106.6 punktą).

Vertimų studijų katedros dėstytojai vykdo projektus, per kuriuos studentams organizuojamos geros stažuotčių galimybės, pvz., vertimui raštu – podiplominės 1–6 mėn. stažuotės EK ir EP Vertimo raštu generalinio direktorato Lietuvių kalbos skyriuose.

Akademinė ir socialinė parama studentams yra tinkama. Visa aktuali informacija apie studijų procesą nuolat skelbiama ir atnaujinama VU Filologijos fakulteto ir Vertimo studijų katedros svetainėse. Apie visus įvykius ir pasikeitimus kiekvienam studentui siunčiami pranešimai VU elektroniniu paštu. Akademinio konsultavimo sektorius sukūrė internetinę svetainę, kurioje studentai gali pateikti klausimus visais su studijomis susijusiais klausimais. Taip pat Vertimo studijų katedros dėstytojai paskiria laiką, kada studentai gali su jais tiesiogiai konsultuotis.

Su studentais šnekama apie karjeros galimybes ir seminarų metu, taip skatinant motyvaciją pabaigti studijas. Pagal universiteto nuostatus, studentai gali likviduoti akademinės skolas ir tęsti studijas. Neišlaikytus egzaminus jie gali perlaikyti vieną kartą per pirmąsias dvi naujo semestro savaites. Nepavykus iš antro karto išlaikyti egzamino, studentas gali kartoti kursą su žemesnio kurso studentais, taip gaudamas galimybę dar kartą perlaikyti egzaminą.

VU suteikia studentams tokią finansinę paramą: skatinamoji stipendija, socialinė stipendija, vienkartinė socialinė stipendija, vienkartinė tikslinė stipendija bei vardinė stipendija. Europos Komisijos vertimo žodžiu direktoratas kiekvienais metais skiria stipendijas 2–3 studentams.

Studentų pasiekimų vertinimo sistema yra aiški bei vieša, pagrįsta VU Statutu, Studijų nuostatais. Dalykai vertinami egzaminu arba įskaita, seminarų lankymas privalomas. Visi dėstytojai semestro pradžioje supažindina studentus su vertinimo kriterijų sistema, reikalavimais ir atsiskaitymo forma. Galutinį pažymį sudaro ne tik egzamino pažymys, bet semestro eigoje surinkti balai, nes naudojama kaupiamasis vertinimas. Egzamino rezultatai privalo būti skelbiami ne vėliau kaip 5 dienos po egzamino, studentai nesutikę su jų rezultatais gali kreiptis į Apeliacinę komisiją arba VU Ginčų nagrinėjimo komisiją.

Labai daug dėmesio programoje skirta grįžtamajam ryšiui. Studentai supažindinami su jų darbų rezultatais, gali analizuoti kartu su dėstytoju atsakymų trūkumus ir netikslumus. Vertimo studijų katedra vykdo ir studentų anketinę apklausą, kurios metu studentai įvertina jiems keliamus reikalavimus, dalyko tikslus, turinį, mokymo procesą ir kt. Studentai yra išsakę priekaištų dėl pernelyg didelio savarankiško darbo kiekio, tačiau iš esmės jis nesumažintas.

Magistrų baigiamieji darbai ginami viešame posėdyje. Jie vertinami dešimtbale sistema, atsižvelgiant į recenzento siūlymą. Paties darbo įvertinimas sudaro 90 proc, gynimas – tik 10 proc. galutinio įvertinimo. Visi magistro darbo vertinimo kriterijai išvardinti Magistro darbų rašymo metodiniuose nurodymuose, kurie viešai skelbiami katedros interneto svetainėje.

Daugumos programos absolventų profesinė veikla atitinka programos vykdytojų lūkesčius. Pagal katedros atliktą apklausą, kurioje dalyvavo 54 programos absolventai (iš 123), daugiau nei 70 proc. apklaustųjų dirba tiesiogiai su specialybe susijusį darbą, likusieji dirba iš dalies su vertimu susijusį darbą. Daugelis studentų pradeda dirbti dar studijuodami, tačiau kai kuriems dėl to nukenčia jų studijų kokybė.

Susirinkusių darbdavių teigimu, beveik visi jų vertimo biuruose Vilniuje dirbantys vertėjai yra baigę šias studijas. Darbdaviai labai patenkinti šios specialybės absolventais, jų įgytomis kompetencijomis ir įgūdžiais. Absolventų nuomone, visi, po studijų, nesunkiai įsidarbina arba pradeda dirbti laisvai samdomais vertėjais, tik maža dalis baigusiųjų pasirenka kitokią specialybę.

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai:

Galimybė kitų nei filologinių specialybių bakalaurams įgyti vertėjo kvalifikaciją.

Studentams sudarytos sąlygos praktiškai susipažinti su ES institucijų vertimo tarnybų darbo specifika, geros absolventų įsidarbinimo galimybės.

Projektų lėšos sudaro galimybę studijuoti įvairių kalbų vertimą (italų, rusų, vokiečių ir kt).

Trūkumai:

Mokslinio tiriamojo darbo organizavimas nėra optimalus, pažymiu įvertinamas tik 21 kreditas. Įskaitos 1-3 semestru nepakankamai motyvuoja studentus sistemingai rengti baigiamąjį darbą.

Sparčiai augantis studijų nesugebančių baigti studentų skaičius (jei 2005 m., studijas baigė 100% studentų, tai 2010 – tik 63%).

6. Programos vadyba

Atsakomybė už programos įgyvendinimą ir priežiūrą, sprendimų priėmimą aiškiai paskirstyta. Programą kuruoja Studijų programos komitetas, vadovaujamas prof. L. Kaminskienės, sudarytas dar iš 3 kitų katedros dėstytojų, studentės ir socialinio dalininko iš EK Konferencijų vertėjų tarnybos. Programa nuolat atnaujinama, kartu ir jos siekiniai bei dalykų aprašai. Atsakomybės pasiskirstymas logiškas: už vykdymą atsako katedros vedėja, po vieną SPK narį atsakingi už vertimo raštu ir žodžiu modulių turinį, studentė perteikia studentų nuomonę ir pastabas, SPK pirmininkė atsakinga už ugdomųjų kompetencijų ir siekinių aprašų tobulinimą. Paisyti ir katedros posėdžiuose išsakytų komentarų ir pasiūlymų, atskiri programos aspektai gali būti svarstomi fakulteto akademinėje komisijoje ir taryboje.

Suvestinėje nenurodyti ir neišnagrinėti (kaip rekomenduoja metodikos 109.1 ir 109.3 punktai) dokumentai, apibrėžiantys ir programos vykdytojų atsakomybę ir vidinį studijų kokybės užtikrinimą aukštojoje mokykloje reglamentuojantys dokumentai.

Vidinis programos kokybės vertinimas vykdomas nuolat: programa vertinama ne tik formaliai studijų programos komitete, katedros posėdžiuose, analizuojamos studentų apklausos anketos, pasitenkinimas visa programa ar atskirais dalykais, bet ir neformaliai – nuolat aptariant iškilusias problemas su kolegomis ir studentais. Studentai labai gerai vertina studijų kokybę, tačiau iki šio rudens skundėsi triukšmu (remontas) ir šalčiu auditorijose. Dabar ir šios problemos nebeliko.

Paskutinis programos išorinis vertinimas buvo atliktas 2003 m. kovo mėn.. Atsižvelgus į ekspertų rekomendacijas, *Terminologijos ir terminografijos* modulis įtrauktas į privalomų dalykų sąrašą, viešai internete prieinami tapo studentų sudaromi terminų žodynėliai. Tačiau mokslinis aktyvumas pakankamai neišaugo, programa tebėra itin orientuota į praktinę veiklą. Nepakankamai atsižvelgta į siūlymą dėstytojams apibendrinti savo patirtį išleidžiant mokymo metodinių priemonių, ypatingą dėmesį atkreipiant į teksto loginę struktūrą ir jos raišką originalo bei vertimo kalbose.

Į programos vertinimo ir tobulinimo procesus aktyviai įtraukiami socialiniai dalininkai: glaudūs santykiai su EK Generalinio vertimo žodžiu ir raštu direktorato vertėjais, Lietuvos aukščiausių institucijų, įvairių vertimo biurų atstovais, Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga. Magistro baigiamųjų darbų komisijai vadovauja partneriai iš Lietuvių kalbos instituto. Socialiniai dalininkai taip pat dalyvauja mokymuose, konsultacijose, egzaminuose, katedros renginiuose, pildo klausimynus apie vertėjams būtinas kompetencijas, padeda atlikti rinkos tyrimus.

Suvestinėje minimos vidinio kokybės užtikrinimo priemonės apsiriboja kontrole katedroje ir fakultete. Į studentų ir absolventų pastabas bei pasiūlymus, išsakytus anketose, stengiamasi atsižvelgti.

Srities stiprybės ir silpnybės:

Privalumai:

Socialiniai dalininkai aktyviai dalyvauja vertinant ir tobulinant studijų programą.

Trūkumai:

Neatsižvelgta į kai kurias ankstesnio išorinio vertinimo rekomendacijas

III. REKOMENDACIJOS

1. Studijų tikslai ir siekiniai turėtų būti formuluojami taip, kad būtų aišku, jog programa nukreipta į praktinę veiklą; organizuojant praktiką, tinkamai įforminti bendradarbiavimą su socialiniais dalininkais.
2. Pakoreguoti programos sandarą pagal magistrantūros bendrųjų reikalavimų aprašą, kiekviename semestre dėstant ne daugiau kaip po 5 dalykus, magistro baigiamajam darbui skiriant visą paskutinį semestrą. Optimizuojant sandarą apsvarstyti vertimo kombinacijų kiekiui skirtų kreditų ir valandų skaičių, Sumažinti laisvai pasirenkamiems moduliams skiriamų kreditų skaičių. *Leksikografijos* dalyko žinias integruoti į *Terminologijos ir terminografijos* ar kitų dalykų turinį. Užtikrinti studentams galimybę išmanyti naujausias vertimo technologijas, gebėti jomis naudotis.
3. Daugiau dėmesio skirti gimtosios kalbos mokėjimo kompetencijai ugdyti. *Lietuvių kalbos normas* iš laisvai pasirenkamų perkelti į privalomų grupę, be to, siekiant laikytis 5 dalykų per semestrą skaičiaus, sujungti su *Verstinio teksto redagavimo* dalyku.
4. Kadangi programa yra taikomojo pobūdžio, orientuota į praktinių vertimo įgūdžių įgijimą, reikėtų pagalvoti apie magistro baigiamojo darbo pobūdį: tai galėtų būti ne mokslo tiriamasis darbas, o į praktiką orientuotas projektas – vertimas su teoriniu komentaru.
5. Peržiūrėti programos turinį ir perspektyvas, atsižvelgiant į naujos tos pačios krypties bakalauro studijų programos startą.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Vilniaus universiteto studijų programa Vertimas (valstybinis kodas – 62604H102, 621U60001)
vertinama **teigiamai**.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balais*
1.	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2.	Programos sandara	3
3.	Personalas	3
4.	Materialieji ištekliai	4
5.	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6.	Programos vadyba	3
	Iš viso:	19

* 1 - Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2 - Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3 - Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4 - Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovė:

doc.dr. Jurgita Mikelionienė

Team Leader:

Grupės nariai:

Raminta Mikalauskaitė

Team members:

doc. dr. Laimutė Servaitė